

Arktis

En plats för både soft och hard power?

Abstract

The Arctic is a changing place where the melting of the ice creates new opportunities and shipping lanes, such as Northern Sea Route and possibility for raw material extraction. However, this prospects can also be a road to conflict. Russia and China are very active in the area with both soft and hard power, where China has focused on values, research and cooperation and Russia puts efforts on its military power, although Russia is trying to gain ground with values and policies. The essay focuses on Joseph S. Nye Jr.'s ideas of soft and hard power where he emphasizes realism for both concepts unlike Ernest J Wilson who also stresses liberalism. Nye's hard power consists of economic and military means whereas the soft power involves culture, science, and cooperation. Congruence analysis is made in the essay, but the main focus will be on a table created by Nye.

Nyckelord: Arktis, Kina, Ryssland, soft power, hard power, Nordostpassagen
Antal ord: 10000

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Uppsatsens disposition	1
2	Introduktion	3
2.1	Forskningsfråga	4
2.2	Diskussion kring frågeställningen	4
2.3	Syfte och relevans	5
2.4	Hypotes.....	5
2.5	Avgränsning	5
2.6	Anknytning till tidigare forskning.....	6
3	Arktis, en bakgrund	7
3.1	Klimatpåverkan	7
3.2	Arktiska rådet	7
3.3	Svalbardstraktat och andra regelverk	8
3.4	Naturtillgångar och farleder	9
4	Teori	11
4.1	Soft och hard power	11
4.1.1	Förväntningar på soft och hard power.....	13
4.1.2	Kritik mot soft och hard power	14
4.2	Realism och neorealism	14
4.3	Liberalism och neoliberalism	16
5	Metod	18
5.1	Källor.....	18
6	Kina och Ryssland	19
6.1	Kina	20
6.1.1	Bakgrund	21
6.1.2	Politiska förutsättningar	21
6.1.3	Soft och hard power	24
6.2	Ryssland	28

6.2.1	Bakgrund	28
6.2.2	Politiska förutsättningar	29
6.2.3	Soft och hard power	30
6.3	Aktörerna Kina <i>och</i> Ryssland	34
7	Diskussion och slutsats	37
7.1	Arktis, en plats för både soft och hard power?.....	37
7.2	Använder aktörerna soft och eller hard power?	37
7.3	Gemensamt åt samma håll?.....	39
7.4	Slutsats	40
8	Avslutning.....	41
8.1	Vägen fram.....	41
9	Referenser.....	42

1 Inledning

Arktis är en plats under förändring. Klimatförändringarna har påverkat isläget i området och gjort Arktis mer tillgängligt under en längre tidsperiod jämfört med tidigare (Jacobsson 2010). Fartygsrörelserna ökar, möjligheter till förkortade leder mellan fabrik och marknad uppstår, vinster finns att tjäna både ur ett råvaruperspektiv med nya fyndigheter avseende exempelvis gas och olja, samt det militära perspektivet är inte heller att förglömma.

Under hösten 2018 genomfördes den stora militära övningen Trident Juncture utanför norska arktiska kusten där deltagare från både Nato samt icke Nato länder deltog. Under övningen störde Ryssland ut några av deltagarnas GPS signaler med hjälp av militär störutrustning från Kolahalvön. Genomförande av störning kan få stora konsekvenser både för militär och civil verksamhet (Browne 2018).

Den 8 augusti 2013 kastade handelsfartyget Yong Sheng loss från hamnstaden Dalian i östra Kina för att gå mot Europa genom Nordostpassagen, en farled längs med norra Ryssland, som nu kan användas mer frekvent på grund av issmältningen i Arktis. Man räknade med att resan skulle gå två veckor fortare än den ordinarie vägen genom Suezkanalen (McKie 2013).

Dessa exempel visar de två olika sidor av makt som Joseph S Nye Jr benämner soft och hard power. Begreppen myntades på 1990-talet, men har under årens lopp viderautvecklats (Nye 2013; Nye 2021).

1.1 Uppsatsens disposition

I det andra kapitlet kommer forskningsfrågan och dess syfte och relevans klargöras. Kapitel tre redovisar olika påverkansfaktorer för Arktis. Därefter i kapitel fyra framförs den teoretiska ståndpunkten som är av vikt för frågeställningen. Kapitel fem berör metoden för uppsatsen. De två efterföljande kapitlen handlar om aktörerna Kina och Ryssland och diskussion samt slutsats där

en mall från Joseph S Nye Jr kommer appliceras. Därefter avslutas uppsatsen och förslag ges för vidare forskning.

2 Introduktion

Det finns ett stort intresse för Arktis som visar sig ur flera aspekter, exempelvis forskningsprojekt med inriktning mot klimatfrågor (SVT 2021). Det finns även intresse av landområde från andra stater. Den amerikanske presidenten Donald Trump uttryckte att USA önskade köpa Grönland av Danmark 2019. Men Grönland var, och är inte till salu och diplomatiska förvecklingar skedde. Men faktum kvarstår, oavsett köp av områden eller inte så är intresset stort (Granholt 2021; Rudolfsson 2019; Wikström 2019).

I Arktis finns ögruppen Svalbard. Efter Svalbardstraktatet¹ ² (Svalbardstraktatet 1920) erhöll Norge 1920 suveränitet över öarna (Norum & Proctor 2018). Traktatet gav de ratificerande staterna rätt att utvinna naturtillgångar och bedriva handel och forskning på Svalbard. Kina och Sovjetunionen/Ryssland var två av de länder som ratificerade dokumentet. Svalbard är strategiskt placerat både ur en geografisk kontext, centralt i Norra ishavet, men även ur ekonomiskt hänseende med flertalet naturresurser såsom exempelvis olja, gas och fiskebestånd. Det sker även ljusskygg verksamhet i form av icke tillåten fiskeriverksamhet såsom överfiskning och tjuvfiske vid den sydligt belägna Björnön (Norum & Proctor 2018 s. 132-134).

Svalbard har ett geografiskt förhållande både till den ryska Norra Marinen, med dess nukleära styrkor, som utgår från Murmansk samt den nya Nordostpassagen, där farleden går längs med den ryska norra kustremsan och därefter söderut längs med den norska kusten (SVT 2021). Svalbard är demilitariserad och ingen militär verksamhet får ske någonstans på öarna (Svalbardstraktatet paragraf 9, 1920).

¹ Kallas även Spetsbergstraktatet. Ryssland använder inte benämningen Svalbard eftersom det som nämns i traktatet är Spetsbergen (Suprun 2020 s 280)

² Vidare benämnt Svalbardstraktatet

2.1 Forskningsfråga

Uppsatsen har en huvudsaklig forskningsfråga och två kompletterande forskningsfrågor:

Arktis, en plats för både soft och hard power?

- Använder aktörerna Kina och Ryssland soft och eller hard power i det arktiska området?
- Strävar aktörerna Kina och Ryssland gemensamt åt samma håll i Arktis eller motarbetar de varandra?

2.2 Diskussion kring frågeställningen

Det är mer än 100 år sedan Svalbardstraktatet skrevs, som är grunden till både Kinas och Rysslands legitima närvaro utanför det egna territoriet. Mycket har hänt sedan 1920. Det andra världskriget bröt ut knappt 20 år efter ratificerandet och därefter kom det Kalla kriget med upprustning och misstänksamhet mellan öst och väst. Sedan följde tider med globalisering och samarbete och Fukuyamas tanke om att liberalismen hade vunnit (Gustavsson & Jonter s. 56). Optimismen från det tidiga 1990-talet höll inte i sig och världen såg annorlunda ut efter 9/11. Nu är det igen en orolig tid där misstänksamhet gror. De naturtillgångar som man länge tagit för givet sinar. Sedan februari 2022 har Europa en krigssituation efter flera års fred. Svalbardstraktatet skapades i en tid innan FN och Nato. Efter andra världskriget påbörjades aktiva försök till fredsbevarande och samarbeten mellan länder. Förutom FN och Nato så har EU och Arktiska rådet³, som berör just Arktis, bildats samt flera internationellt vedertagna dokument/policys har tagits fram.

³ Arktiska rådet diskuteras vidare i kapitel 3.2

2.3 Syfte och relevans

Syftet med uppsatsen är att undersöka Rysslands och Kinas användande av soft och eller hard power i det arktiska området. Detta görs genom att applicera teorier om internationella relationer på de två ledande aktörerna. Man kan inte se in i framtiden, men om historien används för att förstå nutiden, så kan framtidens tendenser skönjas. De fortsatta klimatförändringarna skapar både möjligheter för råvaruutvinning men samtidigt kan detta verka som en grogrund för konflikter. Arktis kan bli ett säkerhetsdilemma med aktörer som använder både soft och hard power.

2.4 Hypotes

Hypotes för denna uppsats är att Ryssland och Kina har likvärdig viljeinriktning för det Arktiska området. De vill båda vara en global makt att räkna med, men där Ryssland främst använt sig av hard power och Kina har fokuserat på soft power i form av forskning och samarbeten.

2.5 Avgränsning

I *tid* kommer uppsatsen beröra Svalbardstraktatets skapande 1920 som är förutsättningen för att Kina skulle kunna verka landterritoriellt i det arktiska området. Men fokus i *tid* kommer att vara under 2000-talet, detta då det är nu man ser att klimatpåverkan ökat möjligheten till rörelse och utvinningen av råvaror i Arktis (Lentz 2017).

Det finns åtta stycken arktiska stater; USA, Kanada, Danmark, Island, Norge, Finland, Sverige och Ryssland. De flesta av dessa har officiella dokument om hur de ser på det arktiska området. Kina har tillskrivit sig själv beteckning ”Near-Arctic state”, denna benämning har kritiserats på flera håll, exempelvis av dåvarande amerikanske utrikesminister Mike Pompeo under Arktiska rådets sammanträde i Finland (Koh 2020; SVT 2019). Men Kina, trots sitt avstånd till

Arktis, är ett av de länder som har gett ut en Vitbok om Arktis och däri gett en förklaring till deras intresse där man främst trycker på forskning och klimat (China's Arctic policy 2018). I *rum*, så kommer övriga arktiska länder förutom Ryssland att avgränsas bort i denna uppsats. Dock är Kina inkluderat på grund av deras uppfattning om sig själva såsom en "Near-Arctic state" och de har uttalade intressen i Arktis och är verksamma i området. Anledningen till denna rumsavgränsning är dels på grund av utrymmesskäl i uppsatsen, men även för att det skrivits en del redan om övriga länder, exempelvis *Too big not to care- USA: långsiktiga strategier för ett nytt Arktis* (Granholm 2021) samt *Does standing up for sovereignty pay off politically? Arctic military announcements and governing party support in Canada from 2006 to 2014* (Laundriault & Minard 2015). I *rum* kommer inte heller Antarktis beröras i denna uppsats även om de bägge polarområdena är sammanlänkande på olika sätt (Boulégué 2022).

2.6 Anknytning till tidigare forskning

Tidigare har man tittat på främst Ryssland och Kina separat och inte jämfört länderna sinsemellan (Lim 2018; Todorov 2020; Trenin & Baev 2010; Yun 2021). Däremot har man undersökt Kinas ekonomiska påverkan i det arktiska området (Almén & Weidacher Hsiung 2022). Kopplingen mot denna uppsats är Kinas olika investeringar i Arktis och hur dessa tas emot av Ryssland.

Åtland (2011) jämför Rysslands strategiska intressen i Arktis med de som Sovjetunionen hade under kalla kriget i samma område. Åtland kommer fram till att området fortfarande är av vikt för de nukleära styrkorna. Det finns naturtillgångar som behöver skyddas, att rysk militär fortsatt kommer vara en faktor i Arktis (Åtland 2011).

3 Arktis⁴, en bakgrund

3.1 Klimatpåverkan

Sedan slutet på 1970-talet har havsisen vid Arktis minskat, och detta har fortsatt i högre takt. Klimatmodeller visar att Arktiska oceanen kommer vara näst intill havsisfritt 2050 (Jacobsson 2010). Mänsklig närvaro ökar när klimatförändringarna gör farleder mer öppna. Denna närvaro ställer krav på infrastruktur och materiel, men även på regelverk. Kina gör kopplingen mellan klimatförändringarna i Arktis till översvämningar i Kina. Därför vill de inrikta forskning i området mot klimatforskning (SVT 2021). Som Xinmin säger; ” *What happens in the Arctic does not stay in the Arctic* ” (Xinmin 2018 s. 270).

3.2 Arktiska rådet

Arktiska rådet, som har sitt ursprung i Arctic Environmental Protection Strategy⁵, undertecknades 1991. I Arktiska rådet, bestående av de åtta arktiska länderna och sex organisationer för ursprungsbefolkning, diskuterar man miljöskydd, vetenskap och sjöfart. Även inriktning för att förbättra invånarnas socioekonomiska

⁴ Kartbild [Political Map of the Arctic.pdf \(wikimedia.org\)](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Political_Map_of_the_Arctic.pdf)

⁵ Arctic Environmental Protection Strategy också kallad Rovaniemi processen

välstånd, men inget militärt ska beröras. Värdskapet för möten varierar mellan länderna (Arctic-council.org 2023; SVT 2021).

Vid Arktiska rådets möte 2019 i Finland rämnade samförståndet och tonen ändrades till det sämre. Den amerikanske utrikesministern Pompeo och USA hade insett att Kina var en stark kraft i Arktis och att området var viktigt för Kinas strävan att bli en supermakt (SVT 2021). Sedan den fullskaliga invasionen i Ukraina har det inte varit några möten i Arktiska rådet, detta då Ryssland hade ordförandeposten från 2021 fram till våren 2023 (Nielsen 2022; SVT Sapmi 2022).

3.3 Svalbardstraktat och andra regelverk

Svalbardstraktatet ingicks i februari 1920 i Paris i samband med fredsförhandlingarna efter första världskriget. Upprinnelsen är att Svalbard betraktats som ingenmansland, men nu behövdes det styrning. På ögruppen fanns ingen ursprungsbefolkning, utan olika länder hade bedrivit jakt och fiske och gruvverksamhet där (Norum & Proctor 2018). Under 1920 erkändes Svalbard som en del av Norge, under förutsättning att de undertecknande länderna fick bedriva handel, industri och gruvdrift. Frankrike valde att hålla ett visst avstånd gentemot Storbritannien och USA och därför bjöd Frankrike in andra länder att ratificera traktatet (SVT 2021). På Svalbard finns förutom det norska samhället Longyearbyen det ryska gruvsamhället Barentsburg. Kina upprättade i början på 2000-talet, med hjälp av just Svalbardstraktatet, polarforskningsstationen Gula floden i Ny- Ålesund på Svalbard (Lentz 2017).

De viktigaste punkterna är (Svalbardstraktatet 1920);

- Svalbards landområden och territorialhav tillhör Norge. De anslutna ländernas medborgare har rätt fritt ta sig till Svalbard oavsett syfte och har rätt att bedriva näringsverksamhet, jakt och fiske
- Svalbard är neutralt och en permanent demilitariserad zon

Havsrätten regleras i Havsrättskonventionen⁶, (UNCLOS 1994), som handlar om de olika nationernas rättigheter och skyldigheter när man nyttjar haven med inriktning för exempelvis miljö och havens naturresurser. Enligt UNCLOS har alla stater rätt till fiske på internationellt vatten. För att kunna vidmakthålla detta måste de viktigaste fiskerikationerna samarbeta tillsammans med kuststaterna (Liu 2018).

International Maritime Organization, IMO, gav 2017 ut en Polar Code för fartyg som opererar i polarhavet. Denna Polar Code överensstämmer inte med de ryska reglerna för att färdas längs med Nordostpassagen (Lawson 2017).

3.4 Naturtillgångar och farleder

Man menar att ca 30% av världens ännu icke upptäckta gastillgångar finns under den arktiska havsbotten och 13 % av världens oljereserv (Descamps 2019). En tredjedel av ryska fisket finns dessutom i Arktis (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 30).

The Economist

Man bedömer inte att Nordostpassagen kommer att tävla mot Suez eller Panama vad gäller trafik. Detta då risken för is längs med farleden kommer att

⁶ United Nations Convention on the law of the sea

sänka farten och handelsfartygen med isbrytarkapacitet är dyra att bygga (Lawson 2017). Nordostpassagen kan inte än betraktas som en internationell sjöled då trafiken understiger 500 tusen ton per år (Klimenko 2020). Frågan är hur mycket Nordostpassagen kan komma att nyttjas med tanke på att handelssjöfarten hela tiden arbetar mot snävt tidsschema och en isfri farled snabbt kan isbeläggas och detta kan försena handelsfartygen (Koh 2020; Guy & Lasserre 2016). De arktiska farlederna har dock inte nått upp till förväntningarna (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 25) och man måste utveckla sjöfartssäkerheten både internationellt och lokalt för att farlederna ska bli än mer attraktiva (Guy & Lasserre 2016).

4 Teori

I uppsatsen kommer teorin om soft och hard power att appliceras. Denna teori är enligt Ernest J Wilson nära kopplad till neorealism och neoliberalism (Wilson 2008). Joseph S. Nye Jr, anser att soft power inte är en form av idealism eller liberalism. Det är en form av makt, ett sätt att få önskade resultat alltså realism (Nye 2013 s. 568). På grund av denna diskrepans mellan Wilson och Nye kommer begreppet liberalism endast att beröras för att man ska förstå kontexten. Soft- hard power teorin kommer i uppsatsens struktur att stå bredvid teorin om liberalism och realism och inte underställd dessa. Fokus för uppsatsen kommer att vara Nyes begrepp.

4.1 Soft och hard power

Hard power handlar om att man använder militära eller ekonomiska medel för att få andra aktörer dit man önskar. Det kan även syfta på diplomati där man använder sig av påtryckningar såsom hot om ekonomiska sanktioner eller militär intervention. Militärmakt och ekonomisk makt får ofta andra att ändra sin ståndpunkt. Effektiviteten hos makten, soft eller hard power, beror på sammanhanget och därför måste man förstå mottagaren (Nye 2021 s. 5-8; s. 12; s.111; Nye 2013 s.561).

En stark ekonomi ger inte bara resurser för sanktioner och betalningar, utan kan också uppfattas attraktivt. Enligt Nye kan även militära resurser ge både mjukt och hårt maktbeteende. Detsamma gäller ekonomiska resurser som kan användas för att attrahera andra såväl som tvång. En framgångsrik ekonomi är en viktig attraktionskraft. Samtidigt kan den tillhandahålla resurser som bistånd samt tvångssanktioner (Nye 2013 s. 567).

Till skillnad mot hard power så handlar soft power om att aktören använder kultur, historia och diplomati som verktyg (Nye 2013; Nye 2021; Wilson 2008). Soft power är inte beroende av hard power. Sovjetunionens soft power minskade

trots att dess hard power (ekonomiska och militära resurser) fortsatte att växa (Nye 2021 s. 9).

Soft power är när en aktör uppskattar den andres värderingar och själva vill uppnå detsamma. Förmågan att etablera sympatier tenderar att vara förknippad med tillgångar som ett attraktivt kulturellt politiskt värde och institutioner och politik som ses som legitima eller moraliska. Soft power behandlar samarbete, attraktion till gemensamma värderingar och rättvisa och plikt att bidra till att uppnå dessa värden. Enkelt uttryckt, soft power är en attraktiv makt (Nye 2021 s. 5- 7). Hard och soft power är relaterade, eftersom de båda är aspekter av förmågan att uppnå sitt syfte genom att påverka andras beteende. Skillnaden handlar om beteendets natur och resursernas påtaglighet (Nye 2021 s. 7).

I internationell politik uppstår de resurser som producerar soft power från de värderingar som en organisation eller ett land uttrycker i sin kultur, och i hur den hanterar sin relation med andra (Nye 2021 s. 8). När landets kultur och ideologi är attraktiv följer andra mer villigt med. Kan landet forma internationella regler som överensstämmer med dess intressen och värderingar, kommer dess handlingar sannolikt att framstå som legitima i andras ögon. När landet använder institutioner och följer regler som uppmuntrar andra länder att begränsa sin verksamhet på sätt som det föredrar, så har man nått långt med soft power (Nye 2021 s. 10-11).

Handel är ett av många sätt som kultur kan överföras på. Det sker även med besök och personliga kontakter (Nye 2021 s. 13). Regeringspolitik, internt i landet och extern utomlands är också en möjlig källa till soft power. Dess politik kan hjälpa eller stjälpa ett lands soft power. Men det är inte ett verktyg som främst ligger i regeringens händer som hard power, där det är staten som utövar den militära makten (Nye 2021 s. 13-14). Soft power som blir allt viktigare i informationsåldern är delvis en social och ekonomisk biprodukt snarare än enbart ett resultat av officiella statliga åtgärder (Nye 2021 s. 31-32). Information är makt och idag har en mycket stor del av världens befolkning tillgång till denna makt (Nye 2021 s. 105). Dagens informationssamhälle har präglats av en allt viktigare roll för ickestatliga aktörer på den internationella arenan (Nye 2021 s. 90). Kommunikationen från statliga myndigheter är bara en liten del av den totala mängd kommunikation som sker mellan samhällen i detta informationssamhälle, med snabba uppdateringar (Nye 2021 s. 113).

Regeringar använder militär makt för att utfärda hot och kan uppnå önskade resultat inom rimlig tid. Ekonomisk makt är lika rättfram. Det är svårare att utöva soft power eftersom många av dess viktiga verktyg finns utanför den statliga kontrollen. Redskapen för soft power fungerar ofta indirekt genom att forma miljön för politiken. Det kan ta år innan man ser det önskade slutläget. Soft power är ett långsammare verktyg, mer diffust och mer oformligt att använda (Nye 2021 s. 99-100).

4.1.1 Förväntningar på soft och hard power

De förväntningar som finns på teorin om soft och hard power är enligt Nyes tabeller nedan. Dessa kommer att användas som verktyg under kapitel 7 där det kommer att framgå vilken av de olika soft respektive hard power som passar bäst in som förklaringsmodell.

	Hard power	Soft power
Spectrum of behaviors	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> Command coercion inducement agenda setting attraction co-opt </div> 	
Most likely resources	Force Payments Sanctions Bribes	Institutions Values Culture Policies

Tabell 1 (Nye 2021 s. 8) Tabellen bibehålls på originalspråket då några av de engelska orden inte har en lämplig och passande översättning på svenska

Tre typer av makt

	Beteende	Främsta värde	Regeringspolitik
Hard power Militär makt	Tvång Avskräckning Skydd	Hot Tvingar	Tvångsdiplomati Krig Allianser
Hard power Ekonomisk makt	Incitament Tvång	Ekonomiska sanktioner	Hjälp Stöd Mutor Sanktioner
Soft power	Attraktion Sätta agendan	Värderingar Kultur Policys Institutioner	Offentlig diplomati Bi- och multilateral diplomati

Tabell 2 (Nye 2021 s. 31)

4.1.2 Kritik mot soft och hard power

Det finns kritik mot begreppen soft och hard power (Li 2018; Seymor 2020). Kritikerna menar att soft power har blivit ett begrepp som täcker in allt. Det är anmärkningsvärt att både militär makt och ekonomisk makt kan räknas in under soft power. Nye menar att dessa kritiker misstar sig eftersom de förväxlar handlingarna hos en stat som försöker uppnå önskat resultat med de resurser som används för att producera den (Nye 2013 s. 565). Kritiska röster motsäger vikten av soft power på grund av att det ligger utanför regeringsmakten (Nye 2021 s. 17).

4.2 Realism och neorealism

Som författarna tolkar det i *Att förstå internationella konflikter* (Nye Jr, & Welch, bearbetad av Bynander, 2011 s. 5) så ser de två olika synsätten inom internationell politik, realism och liberalism, som det mer pessimistiska respektive det mer optimistiska. Stater är de enda betydelsefulla aktörerna anser realisterna och militärt våld är dess huvudsakliga verktyg då makt och säkerhet är deras mål (Nye Jr & Welch bearbetad av Bynander, 2011 s. 275-276). Klassisk realism skiljer sig från neorealismen, av författarna kallad strukturell realism, där staterna är de viktigaste aktörerna i det internationella systemet, samt att anarkin har en stark inverkan på staternas uppträdande och att all politik handlar maktpolitik (Nye Jr & Welch bearbetad av Bynander, 2011 s. 61).

	Realism	Liberalism
Nyckelaktörer	Stater	Stater, ickestatliga aktörer
Dominerande mänskliga drivkrafter	Rädslan, strävan efter dominans	Rädslan, strävan efter ett gott liv
Aktörers primära mål	Alla stater eftersträvar makt eller säkerhet	Aktörerna eftersträvar förutom säkerhet välfärd och rättvisa
Aktörers dominerande instrument	Militär makt	Militär makt, handel, investeringar, förhandlingar, övertalning
Dominerande interaktionsprocesser	Konkurrens	Konkurrens och samarbete

Tabell 3 (till del hämtad från (Nye Jr & Welch bearbetad av Bynander, 2011, s. 62)

I *Internationella relationer* (Gustavsson & Hall, 2021, s. 65- 80) är realism också väl förklarad. De internationella relationerna är ett system uppbyggt av oberoende stater, och de är i realismen anarkiskt. Det dominerande för realismen är att staterna strävar efter överlevnad och makt i förhållande till andra stater. Liten vikt fästs vid statsskick och inrikes förhållanden. Det finns alltid en risk för brukandet av militärt våld i ett anarkiskt system då det inte finns någon överstatlig makt som kan avvärja att detta sker. Inom realismen använder man sig inte av den moraliska aspekten, utan realismen är amoralisk. Att ha en moralisk värdering om rätt och fel är inte viktigt, utan man beskriver bara det internationella systemet som det är.

Neorealismen presenteras i två skepnader; den offensiva och den defensiva. Dessa ger störst förklaringskraft för den internationella politiken i strukturen hos det internationella systemet och i staters strävan till överlevnad, se säkerhetsdilemmat nedan. Den offensiva realisten vill maximera den egna makten, medan den defensiva realisten vill ha säkerheten i fokus. Därför kan det vara rationellt att en stat begränsar sin egen makt. På detta sätt undviks ett säkerhetsdilemma (Gustavsson & Hall, 2021 s. 74-75).

I den realistiska teoribildningen har man tre begrepp (Gustavsson & Hall, 2021 s. 70) i fokus för att på detta sätt undersöka konsekvenserna av den internationella anarkin och staternas strävan efter säkerhet;

- Säkerhetsdilemmat
- Maktbalans
- Polaritet

Militär makt är central och man kan inte lita på de andra staterna utan man behöver egna militära resurser. Det är i stort sett omöjligt att veta om dessa resurser är defensiva eller offensiva. Detta gör att länderna riskerar att hamna i en upprustningsspiral. Realisterna kallar detta *säkerhetsdilemmat* där staternas individuella säkerhet leder till en kollektiv osäkerhet (Gustavsson & Hall 2021 s. 70). Lösningen på säkerhetsdilemmat är *maktbalans*, det vill säga att länderna har likvärdiga militära resurser. Ibland kan dessa maktbalanser vara medvetet skapade, men även vara ett resultat av att länderna som är starka är likvärdiga och att de svagare saknar betydelse (Gustavsson & Hall 2021 s. 70-71). Det som avgör stadgan internationellt är *polariteten* (Gustavsson & Hall 2021 s. 71). Under kalla kriget och därefter var världen ett bipolärt system (Gustavsson & Hall 2021 s. 78) där Sovjetunionen och USA var de två stormakter som stod på var sin sida. Efter krigets slut och Sovjetunionens sönderfall fick världen ett unipolärt system där USA var hegemon. I skiftet av polaritet är världen instabil, då det finns en förhöjd risk för friktioner när makten fördelas på ett nytt sätt mellan staterna. De senaste åren har världen gått mot ett mer multipolärt system (Gustavsson & Hall 2021 s. 73). I ett sådant system är det svårare att räkna ut vad som måste göras för att bibehålla maktbalansen (Gustavsson & Hall 2021 s. 78). Kina pekas regelbundet ut som en framtida part i ett nytt multi- eller bipolärt system (Gustavsson & Hall 2021 s. 73).

4.3 Liberalism och neoliberalism

Fred, frihet och tillväxt kan enligt liberalisten nås genom samarbete. Staten och individen är rationella och kan anpassa sina relationer för att öka den gemensamma nyttan i en värld med ömsesidigt beroende. För liberalen är det inte bara staten som är en viktig aktör, utan även olika former av intressegrupper och internationella organisationer. Staten i sig har inget egenvärde, utan den behövs snarare som en garant. Genom institutioner övervinner man intressekonflikter

(Gustavsson & Ericson 2021 s. 83-85). Till skillnad mot realismen, är liberalismen normativ i sin aspekt. Man ger inriktning för *hur* staten, samhället, det internationella systemet ska vara organiserat för att kunna fungera som bäst. (Gustavsson & Ericsson 2021 s. 85-86).

För liberalen är världen ett tänkbart plussummespel där det handlar om ömsesidiga fördelar och då även bättre möjligheter för samarbete (Gustavsson & Ericsson 2021 s. 90-92). Dessa begrepp kommer att användas för att besvara uppsatsens andra kompletterande fråga.

En form av liberalism kallas ibland neoliberalism där institutionernas roll är viktig (Nye Jr & Welch bearbetad av Bynander, 2011 s. 65). Institutionerna ger en känsla av kontinuitet och en möjlighet till ömsesidighet. Institutionerna gör det möjligt att lösa konflikter (Nye Jr & Welch bearbetad av Bynander, 2011 s. 66).

I liberalismen utgår man från den enskilda individen och dess strävan efter frihet och välstånd. Alla aktörer kan agera rationellt för att nå dit, och dit kan man nå med samarbete. Genom samarbete och ömsesidigt beroende skapas grunden för stabilitet (Baylis Lamy 2008 s. 124-140; Gustavsson & Ericsson 2021 s.83-87).

5 Metod

Ambition är att i uppsatsen svara på frågeställningen och förklara svaret utifrån soft och hard power (Nye 2021). Med hjälp av fallet, det Arktiska området, kommer Kina och Ryssland jämföras och vägas var för sig samt tillsammans i en komparativ studie (Esaiasson m.fl. 2022 s. 107-109) med utgångspunkt i soft och hard power. Arbetssättet blir kongruens där dessa teorier jämför de olika ländernas agerande. Kongruens innebär att fallstudier används för att tillhandahålla empiriska bevis för den förklarande relevansen hos ett teoretiskt tillvägagångsätt i jämförelse med andra teoretiska sätt. En högre grad av kongruens mellan förklarade konsekvenser från en teori i jämförelse med graden av överrensstämmelse mellan förväntningar från en annan teori och de empiriska bevisen används för att argumentera för att exempelvis den första teorin har en starkare förklaringsförmåga (Blatter & Haverland 2012 s. 144-145). Nyes tabell om soft och hard power kommer att vara det främsta verktyget.

5.1 Källor

I uppsatsen kommer främst validerade, granskade källor, så kallade peer reviewed dokument att användas. Dessa är kritiskt granskade i en kvalitativ textanalys. Svalbardstraktatet, officiella ryska och kinesiska dokumentet såsom policys för Arktis och andra officiellt utgivna dokument kommer också att användas. Sekundärkällor i form av tidningsartiklar kommer också att nyttjas. Källkritiska faktorer som behöver uppmärksammas är bristande möjlighet att ta till både det ryska och det kinesiska språket. Förlitan måste finnas till översättningar och ibland sammanställningar och slutsatser av exempelvis officiella dokument. Detta kan det problematisera utfallet. För att förankra de teoretiska analysperspektiven använder jag mig av litteratur författad av ledande auktoriteter inom statsvetenskap.

6 Kina och Ryssland

Kina och Ryssland är auktoritära stater där eliten är rädd för att tappa makten och anseendet. Det finns svårigheter och utmaningar för deras relation då de bägge har en historik av misstänksamhet. Länderna tävlar om regionala intressen och det finns begränsningar i det monetära utbytet och man har olika närmande till den framtida globala ordningen (FOI 2022). Det finns en risk att Ryssland inte kan undvika att bli helt beroende av Kina och dess investeringar i det arktiska Ryssland, men det kan bli utmaningar då Kina har sina egna supermaktsambitioner för Arktis (Oldberg 2022 s. 12).

Relationen mellan Kina och Ryssland har gradvis förbättrats sedan kalla kriget och nu är man varandras viktigaste internationella partner. Från kinesisk sida finns flera motiv för att ha en god relation:

- Fredlig relation med sin granne
- Vinna politiskt stöd och legitimitet för sin egen regim
- Fortsatt ha stabilitet i centrala Asien
- Fördjupa samarbetet rörande ekonomi och teknik
- Globalstyrning

(Almén & Weidacher Hsiung 2022; FOI 2022)

Om det är en god relation mellan Kina och Ryssland behöver Kina inte lägga resurser på att vakta sin långa gräns mot Ryssland utan kan fokusera på USA (FOI 2022). Sanktionerna mot Ryssland i samband med Krim- annekteringen 2014 och kritiken från väst förde Kina och Ryssland närmare varandra. Ryssland behöver teknik och kapital vilket Kina förfogar över. Kina behöver även naturresurser som Ryssland har. Kina ser Ryssland som enbart en råvaruleverantör och inte en stormakt, vilket inte uppskattas av Kreml. Kina är allt mäktigare och har siktat in sig på att kunna utmana USA (SVT 2021).

6.1 Kina

Kossa (2020 s. 21-22) ser viktiga incitament som styr den kinesiska arktiska ambitionen;

1. Forskning kopplat till klimatpåverkan i Kina
2. Kinas beroende av naturtillgångar och växande energibehov
3. Med hjälp av vetenskap och handel öppna dörren för Kina för att påverka det arktiska styret
4. Som en framväxande global makt vill man utöka sin internationella status och prestige vilket kan göras i Arktis

Kina anser det vara sin plikt att investera i Arktis, både ekonomiskt men även med forskning, för att Arktis klimat påverkar den kinesiska jordbruks- och fiskenäringen (SVT 2021).

Idag går den mesta handeln på köl genom områden som är politiskt oroliga, Sydkinesiska sjön, och områden som enkelt kan blockeras, exempelvis Suezkanalen. Farleden övervakas dessutom av den amerikanska flottan för att garantera att den hålls öppen. Kina önskar påverka huruvida USA har den typen av makt över världshandeln, därför är Kina intresserade av alternativa vägar till handelsmarknaden i Europa. Det finns tre potentiella rutter som skulle kunna förkorta restiden med upp till tre veckor; Nordvästpassagen, Centralt nordliga ruten och Nordostpassagen (SVT 2021).

Dwyer (2016) menar att Kinas initiala intresse var att man såg att effekterna av väderförändringarna i Arktis även påverkade Kina. Redan 1981 grundades Kinas Arktiska och Antarktiska institut. Man kan i kinesiska publikationer se ett skifte runt år 2007 då man svänger från att bara varit intresserade av vetenskap till att nu riktat sig mer mot strategiska, politiska och rättsliga frågor i Arktis (Dwyer 2016).

Västs skepticism mot Kinas intentioner i den arktiska regionen har gjort att farten på att skapa en stark kinesisk närvaro där har saktats ned (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 32).

6.1.1 Bakgrund

När Svalbardstraktatet skulle skrivas var Kina inte en del av beslutsprocessen. År 1925 bjöd Frankrike in Kina för att ratificera och för att få en motvikt mot USA. Troligtvis hade Kina ingen uppfattning om värdet av Svalbardstraktatet och internt hade man det turbulent med varken intresse, kunskap eller vilja att utveckla sina förhållanden i en geografisk avlägsen kontext. 1991 återupptäcktes Svalbardstraktatet när kinesiska forskare under ett besök i Norge hittade dokumentet och insåg att Kina var en av de ratificerande. Traktatet var den legala grunden då Kina förhandlade med Norge om att etablera en forskningsstation i Arktis. 1996 blev Kina upptagna i Internationella Arktiska Forskningskommittén, IASC, och man byggde en tillfällig forskningsstation i Longyearbyen innan man i början på 2000 talet etablerade Gula floden forskningsstation i Ny-Ålesund på Svalbard (Liu 2020).

Det bedöms troligt att Kina kommer att utöka sin verksamhet i det arktiska området. Större delen av Arktis tillhör de arktiska staterna, därav är Svalbardstraktatet av största vikt för Kina. Förståelse av Arktis hjälper Kina inom sjöfart, fiske och naturresursutvinning. Än har inga kinesisk flaggade fiskefartyg varit verksamma i Arktis, men Kina är aktiva i framtagandet av regelverk för fiske i Arktis tillsammans med flertalet stater varför det är troligt att Kina i framtiden kommer att bedriva fiske i området, samt att Kina har en av världens största fiskeflottor (Liu 2020).

6.1.2 Politiska förutsättningar

Kina definierar polarregionerna (Arktis och Antarktis) som dess ”*new strategic frontier*” (Almén- Weidacher Hsiung 2022 s. 23). Enligt Wilson har Kina använt sitt verktyg effektivt. Man har genomfört en analys av världsläget och därefter använt sig av de redskap som varit lämpliga. Exempelvis gavs doktrinen ”*China’s peaceful rise*” ut och det var en paroll som användes officiellt där man ville försäkra omvärlden om att Kinas ökade makt inom politik, ekonomi och militär inte skulle hota den internationella freden och säkerheten (China’s peaceful development 2011; Wilson 2008 s. 111)

2014 annonserade president Xi Jinping att han avsåg göra Kina till en ”Polar Power”. Genom att ge sig själva en beteckning som ”Near-Arctic state” så visar man att man vill ge sig själv en legitim rätt till att fortsatt vara verksamma i Arktis (Descamps 2019). Kinas strategi är modernisera många aspekter av landet samt revidera den internationella världsordningen. Under 2019 började landet intensifiera sina handlingar för att få en större roll i det globala rummet (US 2020).

President Xi Jinping ser de senaste åren som en ny era för Kina som inte längre kommer att följa den tidigare låga profilen. Xi Jinping är till skillnad från sina föregångare mer benägen att använda både ekonomiska och militära verktyg för att visa samt säkra de kinesiska intressena (Sörensen 2018 s. 2). Att nyttja sin ekonomi för strategiska syften har blivit en huvudkomponent i landets utrikespolitik (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 15).

För att kunna bli upptagna som observatörer i Arktiska rådet måste man acceptera internationella regelverk som finns i Arktis (Liu 2020; Svalbardstraktatet 1920). Kina är sedan 2013 med i Arktiska rådet som observatör, efter viss diskussion. Troligtvis var landet för stort för att stängas ute och om landet skulle nekas, så skulle de troligen söka sig andra vägar. Om de inte hade fått en observatörsplats så är det möjligt att de skulle försöka ge igen genom att ställa till problem på andra plan, exempelvis i FN. Som observatör kan Kina stärka sina samarbeten och ge inflytande på rådets beslut. Xi Jinpings Kina vill ha en roll i det internationella systemet och man vill vara en stormakt. Kinas intressen för Arktis har ökat väsentligt sedan Xi Jinping tillträdde. Den misstänksamhet som funnits vid ansökan om observatörsstatus berodde på att denna saknades och de kinesiska ambitionerna var oklara (SVT 2021).

Belt and Road Initiative⁷, BRI, mer känt som Nya Sidenvägen, introducerades av Xi Jinping 2013. BRI har sex huvudsakliga ekonomiska korridorer på land och en maritim. Dragningskraften för BRI är Kinas ekonomiska utveckling och 120 länder har anslutit sig. För att nå en högre samhällsproduktivitet behövs en grundläggande ekonomisk infrastruktur, såsom, transportväsen, vatten och elektricitet. Kina har själva erfarenheter av att infrastrukturinvesteringar behövs.

⁷ Belt and Road Initiative fortsatt benämnt som BRI

Därför gör man stora investeringar i BRI:s partnerländer. Inspirationen är från den gamla Sidenvägen och man bygger upp helt nya eller använder sig av utvidgade befintlig infrastruktur. Det handlar exempel om järnvägar, motorvägar, sjöleder, hamnar, olje- och gasledning (BRIXSWEDEN 2018; BRI 2020; Sörensen 2018; US 2020 s. 123). Kinas utveckling utanför egna landet och dess säkerhetsintressen under BRI kommer att driva landets militära avtryck utomlands för att skydda dess intressen (US 2020 s. 123). Men Xinmin uttrycker att det är helt grundlöst att BRI skulle vara ett geostrategiskt verktyg (Xinmin 2018 s. 274). Syftet med BRI är enligt Xi Jinping att ”*skapa en gemenskap för mänsklighetens gemensamma framtid*”, en vokabulär som känns igen från Kinas Vitbok (BRIXSWEDEN 2018; China’s Arctic policy 2018). Men det finns inofficiella avtal om BRI där fattiga länder blir djupt skuldsatta till Kina när de ansluter till projektet (Davidson 2021).

Tre interna faktorer har format den kinesiska arktiska policyn. För det första, det är en *nationell strategi* inspirerad av den kinesiska drömmen och BRI, för det andra den *militärstrategiska* rollen som Arktis har för Kina. Där Kina kan agera som en ny garant för säkerhet och om USA trycker dem från regionen, ett partnerskap med Ryssland för att kunna fortsätta med de arktiska aktiviteterna. Begreppet ”Near-Arctic state” myntades av forskare 2014, men används nu frekvent av den kinesiska ledningen. För det tredje delen är den *regionala* inriktningen mellan olika kinesiska regioner och Arktis (Mariia 2019 s. 96- 98).

I januari 2018 presenterades Kinas Vitbok (China’s Arctic policy 2018). Den handlar om klimatfrågor, den arktiska sidenvägen, önskan att utvinna naturtillgångarna. Man framhåller att trots sitt avstånd till Arktis, *men* på grund av sin storlek och status, har Kina legitima intressen i Arktis och därför bör landet visas med respekt och inkluderas som en viktig intressent. Man försäkrar att man kommer att respektera de arktiska staternas territoriella suveränitet och deras rätt likväl som internationell rätt.

Genom hela Vitboken trycker Kina på att de garanterar ett ”win –win samarbete” som kommer att vara alla deltagande till gagn (China’s Arctic policy 2018; Sörensen 2018 s. 2-3). Från 2014 kunde man se att även Arktis räknas in i Kinas ambitiösa utrikes- och säkerhets policy. Under partikongressen i oktober 2017 underströk president Xi Jinping att Pekings mål var att ha en militärmakt av världsklass 2050 med möjlighet att verka globalt. Sörensen menar att man ska se framtagandet av Vitboken med detta i minne (Sörensen 2018 s. 3). I Vitboken

uppmanas kinesiska företag att prioritera deltagande för framtagandet av infrastruktur i Arktis och Nordostpassagen och att Kina önskar samarbeta med alla som har intresse av den arktiska sidenvägen (Sörensen 2018 s. 4). Vitboken liknar mycket det som sades i ett tal 2015 av den kinesiske utrikesministern, dvs framtagandet av vitboken har pågått under längre tid. För att den kinesiska policyn som "Near-Arctic state" skall nå framgång, är den beroende på hur landets diplomati sker och hur man samarbetar i regionen (Lim 2018 s. 12; China's Arctic policy 2018).

Redan innan Vitboken skrevs hade Kina etablerat hållbara ekonomiska och politiska relationer med länder i det arktiska området och Kina tog en aktiv del i samtalen om Arktis. Kina lyckades bli en maktfaktor i Arktis trots avsaknad av geografisk tillgång till området, förutom via Svalbardstraktatet (Alexeeva & Lasserre 2012 s. 68; Svalbardstraktatet 1920). I Vitboken uttrycker man ett kommersiellt intresse för regionen. Man vill nyttja Nordostpassagen, och utforska samt utvinna exempelvis olja, gas och mineraler. Men även bevara och använda exempelvis fisket och utveckla turismen (Almén- Weidacher Hsiung 2022 s. 24-25). Xinmin uttrycker att de farhågor som vissa länder har för om att Kina vill utöka sin militära makt till Arktis är helt grundlösa, men att man i landets Vitbok kan se hur fredligt och ansvarsfullt Kina avser nyttja Arktis.

" Indeed, China has a strong peaceloving tradition in its history and culture and there is no precedent of any military expansion by China in history. In short China simply lacks the necessary DNA to seek any military expansion at all." (Xinmin 2018 s 270)

6.1.3 Soft och hard power

Under 6.1.2 så presenterades flertalet kinesiska dokument och officiella policys riktade mot Arktis med tyngdpunkt på soft power. Där uppmanar de till samarbete i Arktis, men det kan vara en förtäckt hard power (Nye 2021) där det traditionella maktmedlet ekonomi gömmer sig i kulissen.

Polar Research Institute of China, PRIC, grundades i oktober 1989, där man forskar exempelvis om biologi, oceanografi och glaciologi. Institutet styrs inte av miljöministeriet utan av ministeriet för naturtillgångar (SVT 2021; Tonami 2016 s. 20). Ekonomisk framväxt i Kina gjorde landet mer självsäkert att ta samt kräva

en plats bland de ledande länderna. Sent 1999 skickade Kina sin första officiella arktiska expedition (Tonami 2016 s. 21). Det finns indikationer på att den mer offensiva kinesiska approachen är ett resultat av att Ryssland satte en titanflagga på havsbotten under Nordpolen 2007, men Kina hade redan startat sitt aktiva förhållningssätt i samband med förhandlingar med Island 2006 (Tonami 2016 s. 21). Forskning är enligt regelverket och Kina följer lagar och förordningar om att forskning. Påståendet om att Kina avser plundra naturtillgångar är helt grundlöst (Xinmin 2018 s. 268-271).

I augusti 2016 etablerade kinesiska utrikesministeriet Office of Special Representative for Arctic Affairs (Xinmin 2018 s. 273). Kina, som en makt på uppgående, har som första mål att förstå regionen för att kunna skydda den och använda dess rika naturtillgångar (Liu 2108).

De arktiska farlederna är nu införlivade i BRI som arktisk sidenväg (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 23). För att bygga ut Nordostpassagen, för att klara av den tänkta mängden transport, behöver hamnterminaler och logistikcentra byggas. Ryssland tar finansiering för att klara detta och här kan BRI projektet stödja genom att inkorporera Nordostpassagen i den (kinesiska) arktiska sidenvägen (Koh 2020).

En viktig komponent för Kina enligt dess Vitbok är att stärka de bilaterala banden med exempelvis Ryssland genom forskning, handel och investeringar (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 14). Ekonomiska medel används ofta för att nå politiska mål. På detta sätt har ekonomisk makt ett strategisk värde likt militärmakt, ett sätt att nå geopolitiska mål (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 18).

I juni 2018 publicerades *The Agreement to prevent Unregulated High Sea Fisheries in the Central Arctic Ocean* (the CAO agreement). Den hade tagits fram under flera år av de arktiska kuststaterna och andra aktörer, som exempelvis Kina och EU. The *CAO agreement* kan ses som det första konkreta exempel på att Kina är med och formar reglerna och lagarna för Arktis (Liu 2018).

I Vitboken trycker man på fyra delar, *to understand- to protect- to develop the Arctic and to participate in the Arctic's governance*. Dessa delar är nödvändiga mål för att ”safeguard the common interest of all” (China's Arctic policy 2018; Lim 2018 s. 6). Men professor Brady, säger; ”Det viktigaste med vitboken är vad den inte tar upp. Det står inget om Kinas militärstrategiska intressen i Arktis.

Några av hamnarna kan användas för både civila och militära ändamål. De kan till exempel användas som ubåtsbaser”(SVT 2021). Bradys uttrycker att Arktis är bakhjulet i Kina och Norra ishavet är viktigt. Om Kina kan placera strategiska ubåtar under istäcket så har man en andraslagsförmåga (SVT 2021). Men däremot anser Peiqiong att; ” *Kina har inga militära intressen i Arktis och tänker inte bygga militära baser eller skicka dit militärfartyg. Det skulle skärpa de arktiska länderna och skada Kina, varför skulle Kina göra något så dumt?”* (SVT 2021).

Kina är medlem i European Incoherent Scatter Scientific Association, EISCAT, som har antenner i olika nordiska länder och i Arktis. Kina har full tillgång till all insamlad data och det kan finnas en risk att detta används inom den militära sektorn (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 54).

Kina har världens största flotta med cirka 350 fartyg och ubåtar, varav 130 större yfartyg. Kina är den globalt ledande skeppsbyggaren (US 2020). Landet kan komma att använda sin stora flottstyrka för styrkedemonstration och för att tillhandahålla säkerhet till sina handelsfartyg i Arktis. Detta kan skapa en aggressiv konfrontation. Landet har också byggt en stor flotta av (civila) isbrytare (Dwyer 2016). Om man haft ett hangarfartyg som är atomdrivet så hade man kunnat verka bortom Arktis och då på detta sätt mäta sig med västmakterna. Men en del forskare tror att en sådan maktdemonstration skulle hindra ambitionerna man har för Arktis (SVT 2021).

Det finns farhågor att Kinas forskningsstation på Svalbard, Den gula floden, och de andra verktygen Kina använder sig av i forskningshänseende såsom Xue Long 1+2, har dubbla användningsområden exempelvis för militärt bruk eller i underrättelsesyfte (SVT 2021).

Vid Arktiska Rådets möte 2019 varnade USA för att Kina kunde använda sin civila forskning för att stärka sin militära närvaro, genom att placera ut ubåtar som avskräckning mot kärnvapenattacker (SVT 2021). Men kineserna har ett vapen som är än mer effektivt än alla militära vapen, nämligen Kinas ekonomiska makt. I och med att Pompeo kritiserade Kina som ”Near-Arctic state”, nämnt tidigare, blev svaret att Kina drog sig ur ett stort naturgasprojekt värt 400 mdkr i USA (SVT 2021).

I en nära framtid är det möjligt att Kina tar små steg mot en mer hard power approach, men de vill inte riskera det de har byggt upp forskningsmässigt och civilt. Man vill inte heller äventyra Svalbardstraktatet och dess artikel 9 om

militärnärvaro på Svalbard. Det är möjligt att man vill försöka nyttja UNCLOS och se om det är potentiellt att inom det ramverket genomföra militära övningar och militär testverksamhet i Arktis (Koh 2020). Man ser framför sig olika vägar att säkra ett militärstrategiskt avtryck i Arktis exempelvis genom att skapa logistikstöd med dual-use⁸, räddningscentraler, SAR⁹, och utveckla militärteknologi och träna militär personal för arktiska förhållanden (Koh 2020). I Sydkinesiska sjön däremot, är man mycket aktiva militärt och har man även utvecklat sin sjömilitära styrka (SVT 2021).

2015 började den kinesiska flottan genomföra operationer i Arktis genom Berings sund. Man har även sett tecken på att Kina kan vara intresserade av att genomföra ubåtsoperationer i Arktis. Ryssland misstänker likt andra arktiska stater att de kinesiska arktiska forskningsstationerna även har militära applikationer (Boulégué 2022 s. 37).

Losskastning av Snödrakens¹⁰ expeditioner gör landet till en ceremoniell kulturell händelse för att på detta sätt visa den egna befolkningen att det arktiska området är viktigt. Med detta visar folkets ledare vad som görs *för* folket, att de skickar iväg forsknings fartyg till den avlägsna platsen Arktis för att kunna bedriva forskning för att på det sättet få bättre levnadsförhållande. Man har använt sig av vetenskapsdiplomati, det vill säga Kina byggde upp kunskap om hur man genom forskning etablerar närvaro och bygger relationer (Sörensen, SVT 2021).

Inga kinesiskt flaggade fiskefartyg har ännu närmat sig Arktis, men det bedöms troligt att de kommer sträva efter fiskemöjligheter i närheten av Svalbard (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 25).

De senaste åren har Kinas forskningsprogram i Arktis utökats och har både civila och militära applikationer. År 2018 installerade Kina en obemannad station i Arktis för att observera havsisen och atmosfären. Denna obemannade station var ett bra komplement till forskningsfartyg. I samband med oceanografforskning sjösattes en självgående undervattensfarkost för att observera havet (Koh 2020). Amerikanska försvarsdepartementet har varnat för att Kina kan stärka sin militära närvaro i Arktis genom den civila forskningen (Koh 2020). Tidigare har

⁸ Dual use innebär att man kan använda det både civilt som militärt

⁹ SAR står för Search and rescue

¹⁰ Xue Long betyder Snödraken på kinesiska

forskningsarbeten inte varit kontroversiellt, men på senare år har röster höjts om att Kina använder forskning som förevändning för att få in en fot i Arktis och på det sättet kunna påverka området (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 27).

6.2 Ryssland

” We are open for a dialouge with our foreign partners and with all our neighbors in the Acrtic region, but of course, we will defend our own geopolitical interests firmly and consistently” Vladimir Putin (Bennett 2011)

6.2.1 Bakgrund

Efter första världskriget var Ryssland försvagat och var inte med under förhandlingarna av Svalbardstraktatet. Det var först när Norge erkände Sovjetunionen 1924 som man ratificerade Svalbardstraktatet (Todorov 2020). Traktatet är inte av lika stor vikt för Ryssland jämfört med Kina då en stor del av Ryssland ligger i Arktis. Men traktatet ger Ryssland möjlighet att verka på det strategiskt viktiga Svalbard (Schennerlein 2021; Svalbardstraktatet 1920).

Under det Kalla kriget var det av avgörande vikt att de sovjetiska ytfartygen och ubåtarna kunde röra sig fritt i Arktis för att kunna bibehålla den viktiga strategiska andraslagsförmågan¹¹ (Åtland 2011). Än idag är det av betydelse ur ett säkerhetsperspektiv (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 30).

Nordostpassagen är definitionsmässigt svårhanterad då den består av ryskt inre vatten, ekonomisk zon och öppet hav (Sergunin 2016 s. 81). Enligt Ryssland går Nordostpassagen genom ryskt inre vatten¹² under vissa sträckor. För att kunna

¹¹ Andraslagsförmågan innebär att man kan utdela ett förödande motangrepp även efter att motståndaren nyttjat större delen av sin krigsmakt

¹² Inre vatten innebär enligt UNCLOS det vattenområde som ligger innanför den baslinje som används för att beräkna statens territorialhav

trafikera Nordostpassagen måste fartygen söka tillstånd och man ger då tillträde till Ryssland att de kan genomföra inspektioner ombord (Dwyer 2016).

6.2.2 Politiska förutsättningar

I början på 2020 ratificerade Vladimir Putin ”*Grundläggande principer för Ryska Federationens statspolitik i Arktis fram till 2035*” (Klimenko 2020). Här anges de ryska arktiska intressena, målen och hur det ska genomföras. Arktis är den viktigaste resursbasen för den ryska ekonomiska tillväxten. De grundläggande principerna för Arktis 2035;

- Säkerställa Rysslands suveränitet och territoriella integritet
- Bevara Arktis som en fredsregion med stabila och ömsesidigt fördelaktiga partnerskap
- Garantera hög levnadsstandard och välbefinnande för människor i det ryska Arktis
- Utveckla ryska Arktis som en strategisk resursbas för nationell tillväxt
- Utveckla Nordostpassagen som en globalt konkurrenskraftig nationell transportkorridor
- Skydda den arktiska miljön och de inhemska minoriteterna i ryska Arktis (Klimenko 2020)

Klimenko menar att detta inte är en större förändring av politiken. Man kommer fortsatt ha sin långsiktiga tillämpning av sin suveränitet över det arktiska ryska delarna. 2019 meddelade Ryssland sin avsikt att skärpa regleringen av utländska fartyg på Nordostpassagen. Man har ökat den ryska militära kapaciteten i Arktis, både med baser och övningar. Detta bedöms fortsätta för att Ryssland ska upprätthålla sin suveränitet i området. De ryska målen för de militära och säkerhetsmässiga dimensionerna i policyn visar snarare på en kontinuitet i politiken, med fokus på upprätthållandet av den militära operativa förmågan samt beredskap att avskräcka från angrepp mot Ryssland och en viderutveckling av gränsbevakningen och styrkorna i Arktis. Klimenko menar man kan vänta sig en fortsättning av ett ambitiöst program för en fortsatt modernisering av de militära och civila styrkorna i Arktis. Ryssland har även en oro över den växande militära närvaron och att det finns risk för konflikter i Arktis. Särskilt Nato pekas ut. Man

vill ha Arktis som en fredsregion och det är fortfarande ett av de främst ryska nationella intressena (Klimenko 2020).

En av anledningarna till att Ryssland har ett stort intresse i Arktiska rådet är att det är en av få organisationer där de har kunnat spela en roll även om relationen efter annekteringen av Krim 2014 har varit frostig. I Arktis är den militära konfrontationsrisken låg och de ekonomiska intressena stora (Oldberg 2022 s. 16; SVT Sapmi 2021).

Kreml förstår att man behöver utländska investerare för att utveckla Arktis, därför har man skapat den regelbundet återkommande konferensen The Arctic: Territory of Dialogue. 2019 under en av dessa framhärjade Putin att man skulle vara varsamma mot den arktiska naturen och samt att det inte fanns några militära spänningar. 2019 organiserade Ryssland den femte Eastern Economic Forum i Vladivostok för att tydliggöra sina ekonomiska intressen med Kina och andra asiatiska stater. Man är även med i andra regionala forum förutom Arktiska rådet så som the Barents Euro-Arctic Council (BEAC) (Oldberg 2022 s. 14).

6.2.3 Soft och hard power

Ryska teoretiker och policymakare har en egen version av soft power. De fokuserar på att göra den arktiska sektorn ekonomiskt attraktiv på grund av dess naturtillgångar och kortare färleder till sjöss och i luften. För president Putin så är soft power goodwillskapande verksamhet, som antingen hjälper Kremls intresse utomlands eller förbättrar Rysslands internationella profil. Där soft power används som ett verktyg för att nå mål med hjälp av exempelvis civilsamhälle, information och kommunikation (Sergunin 2016 s. 19-20). Ryssland vill hellre nyttja soft än hard power för att nå sina mål i det arktiska området (Sergunin 2016 s. 20). Ryssland har motiv att söka en ledande roll i Arktis. Området innehåller viktiga ekonomiska, miljö, sociala och militärstrategiska intressen som Kreml har lovat att försvara (Sergunin 2016 s. 33).

Den ryska uppfattningen om hot har förändrats under 2000- talet. Enligt Sergunin (2016 s. 143) fokuserar Kreml inte längre lika mycket på det storskaliga nukleära hotet utan mer på utmaningar kopplat till klimatförändringar och tävlan

om de arktiska naturtillgångarna och de nya farlederna snarare än det militära, hard power. Nu är det även miljö, sjöräddning och smuggling i centrum på Kremls agenda för Arktis.

Under en forskningsexpedition för att kartlägga Nordpolens havsbotten under sommaren 2007 gjordes ett politiskt ställningstagande. En rysk flagga i titan sattes fast på botten under Nordpolen. Enligt Markowitz (2020 s. 80-81) så var detta ett fundamentalt skifte i den ryska utrikespolitiken. Flaggan var en del av den större ryska strategin för Arktis där man ville visa sin rätt till de arktiska naturresurserna genom olika symbolhandlingar såsom just flaggan, men även mer närvaro och militärmaktprojicering.

Man kommer fortsatt att stödja olika samarbeten och man vill stärka de bilaterala förbindelserna med särskilt med länderna i det arktiska området, Barents samarbete och Arktiska rådet. Ryssland visar på fortsatt hård retorik och man ökar sin militära kapacitet för att möta sina rädslor (Klimenko 2020).

Enligt Boulégué ser Kreml Arktis som strategiskt viktigt hela sträckan från Nordatlanten till norra Stilla havet. Man vill kunna generera inkomster från Nordostpassagen och skydda tillträdet till Nordpolen. Man har renoverat och byggt ut baser i Arktis och den militära infrastrukturen används för både civil och militär verksamhet¹³, vilket gör att gränsen mellan offensivt och defensivt suddas ut¹⁴. Man är rädd för att bli omringad av Nato (Boulégué 2022 s. 4-9).

Fram till 2035 kommer Ryssland uppgradera fyra regionala flygplatser och bygga 40- talet nya isbrytare klassade för arktiska miljön (Staalesen 2020). Till skillnad från det kalla kriget, då den globala konfrontationen mellan supermakterna handlade om militärverksamhet, så är 2000- talets militära handlingar kopplade till att skydda ekonomiska intressen och nationellt styrande över marin kontext och farleder. Det finns risk att detta kan leda till en negativ påverkan på den internationella säkerheten i Arktis (Sergunin 2016 s. 55). Vissa ryska forskare ser de ryska intentionerna som defensiva och för att skydda sina egna intressen (Sergunin 2016 s. 15-16).

Under 2020 använde fler än 300 fartyg Nordostpassagen jämfört med 60 stycken under 2019 (Oldberg 2022 s. 10). Ryssland vill tjäna pengar på

¹³ Dual use

Nordostpassagen men kan för tillfället inte tillhandahålla året runt service. Nordostpassagen är inte vältrafikerad utan det är ryska fartyg samt ett mindre antal kinesiska (Oldberg 2022 s. 17). Putin vill att den årliga transporten på Nordostpassagen ska nå 80 miljoner ton vid 2025 (Staalesen 2019). Under 2020 var den lägre än 30 miljoner ton (Klimenko 2020).

Den ryska lagstiftningen för Nordostpassagen gäller såväl ryska som utländska fartyg, detta för att skydda miljön och navigationssäkerheten. Orsak till nekande av tillträde till Nordostpassagen har varit att dokumenten inte har varit i sin ordning eller att man fyllt i fel blankett¹⁵. Den ryska militära upprustningen syftar till att öka dess marina makt och då öka sin närvaro till sjöss (Nikitina 2021 s. 14).

Sommarsäsongen kan förlängas till sex månader och tidtabeller hållas om man har med sig en nukleär isbrytare som eskorterar handelsfartygen genom hela Nordostpassagen. Detta kan generera bra med inkomst till Ryssland (Lawson 2017). Att ta betalt för att nyttja Nordostpassagen är enligt UNCLOS ett brott mot oskadlig genomfart, men Ryssland lutar sig mot UNCLOS artikel 234 vilket ger kuststaten rätt att utöka sin kontroll i isbelagda områden, men i takt med att isarna smälter blir det svårt att hävda denna artikel. Kreml har en farhåga att Nato kommer att nyttja regeln om oskadlig genomfart (Boulégué 2022 s. 16- 19; UNCLOS).

Det har skett ryska investeringar i Arktis och skapandet av en ny militär struktur med ett arktiskt kommando och byggandet av nya baser och flygfält i den arktiska delen av Ryssland (Markowitz 2020 s. 80-81). Viss media spekulerade i att ett nytt kallt krig var på väg, men ryska forskare tryckte snarare på att landet sökte samarbete främst, och att detta skedde med andra arktiska stater genom Arktiska rådet (Markowitz 2020 s. 82-83).

Kjellén (2022 s. 34) anser att det är lätt att jämföra den ryska militära uppbyggnaden i Arktis med verksamheten under kalla kriget, men det behöver ses med nya ögon. Man har inrättat ett arktiskt militärkommando, man har skapat ett större arktiskt fotavtryck med renoverade och nybyggda baser och en ökad

¹⁴ Dual purposes

¹⁵ Endast Greenpeace fartyget Arctic Sunrise har blivit nekad på grund av att man brutit mot de ryska reglerna (Nikitina 2021 s. 14).

aktivitet. Norra marinen har en ledande roll men även civila aktörer (FSB¹⁶) har uppgifter, dessa är snarare nära sammankopplade med Nordostpassagen i väst - östlig riktning och dess utveckling än kalla krigets nukleära nordgående bana över Nordpolen.

Möjligheten att återetablera baser i Arktis är prioriterat. Basen på Alexandra Land är skapad för det ryska territoriella skyddet och för att utöka övervakandet och kontrollera aktiviteterna längs med Nordostpassagen. Kolahalvön är av väsentlig betydelse för de ryska militära styrkorna med dess nukleära ubåtar och långgräckviddiga vapen. Man har flertalet lager av skydd för dessa styrkor för att förhindra tillträde för främmande marina styrkor och att säkerställa överlevnadsförmågan och andraslagsförmågan för de strategiska ubåtarna (Melino- Conley- Bermudez Jr 2020).

Sedan 2021 är Norra Marinen, placerat på Kolahalvön, efter en omorganisation Rysslands femte militära distrikt. Rysslands militära prioritering i Arktis är att skydda de strategiska ubåtarna. Man har renoverat befintliga militära objekt och byggt nya installationer med nätverk av baser och flygfält längs med hela den ryska arktiska kusten. Ryssland behöver ha en säker väg ut till Nordatlanten. Ryssland har genomfört simulerade attacker när andra länder bedrivit övningar i området och man har även stört ut GPS signaler (Oldberg 2022 s. 4-7). Från ett ryskt perspektiv är moderniseringen av de arktiska baserna och den militära infrastrukturen samt militära övningarna i det arktiska området ett svar på de enligt Ryssland upplevda säkerhetshoten, men även för att stärka den icke- militära aspekten med klimatpåverkan och miljöskydd och ekonomisk säkerhet (Jiwon 2021).

Ryssland håller inte med den norska tolkningen utav Svalbardstraktatet avseende fiske. Därför patrullerar ryska fartyg runt Svalbard, ett område med smygfiske och annan kriminell verksamhet. Området vid Svalbard är militärstrategiskt mycket viktigt för Ryssland med tanke på Nato (Boulégué 2022 s. 13). I januari 2022 kapades undervattenskablar som går från Svalbard till fastlandet. Man bedömer att ryska trålare var inblandade i detta (SVT 2023).

¹⁶ FSB den ryska federala säkerhetstjänsten

På grund av sanktioner och de tekniska restriktioner som finns mot Ryssland så kommer det dröja 8- 10 år innan man på riktigt kan börja utvinna svåråtkomliga naturtillgångar. Nu kan man genomföra grundliga geologiska undersökningar och bygga ut infrastrukturen för att underlätta utvinningen. Man behöver upprätthålla en isbrytarflotta av hög förmåga och byggandet av djuphavs fartyg (Khodachek 2021). För att nå naturtillgångarna under den arktiska botten kommer att kräva en stor investering (Oldberg 2022 s. 7-8).

Oavsett hur Ryssland tolkar soft power, antingen enligt Nye eller sin egen tolkning, så är det viktigaste att Kreml inte har intention att använda något tvingande i det arktiska området eller skapa problem där (Sergunin 2016 s. 20).

Ryssland vill enligt Policydokumentet för Arktis fram till 2035 gynna ursprungsbefolkningen i ryska Arktis. De vill genomföra olika socioekonomiska utvecklingsprogram, såsom inom skola, sjukvård och bostäder. Det finns dock en historik i Ryssland av att slå ner på ursprungsbefolkningarnas organisationer (Klimenko 2020).

6.3 Aktörerna Kina *och* Ryssland

Det Arktiska området kan vara en plats där det sker ett flersummespel där både Kina och Ryssland tjänar lika mycket på ett utbyte. Men det kan också handla om ett nollsummespel (Gustavsson & Ericson 2021 s. 91) där aktörerna konkurrerar med varandra.

Det finns exempel på att Kina och Ryssland gemensamt går åt samma håll. På ryska Yamal har Kina gjort stora investeringar där Rysslands flytande naturgasprojekt är beroende av utländsk investering. Detta är till gagn för båda sidor (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 73; Descamps 2019; SVT 2021). Under 2021 tillhandahöll Ryssland 1,6 miljoner fat olja per dag till Kina, vilket stod för 16% av Kinas totala import (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 62). Kina och Ryssland har även med framgång borrar efter gas i Karasjön, som är ett bihav till Norra ishavet (Oldberg 2022 s. 8). För att få upp naturtillgångarna i det ryska Arktis kommer det att krävas stora investeringar och för detta har man vänt

sig till utländska investerare såsom Kina, men det finns en risk att man blir för beroende av Kina (Oldberg 2022 s. 17).

Bilaterala samarbeten lanseras särskilt för att gagna gränsregionen mellan Ryssland och Kina. Handeln mellan länderna har sett liknande ut de senaste åren, Ryssland tillhandahåller naturtillgångar till Kina som exporterar färdiga produkter till Ryssland. Kina är den största handelspartnern Ryssland har, men dess ekonomi är tio gånger större (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 63-68).

Ryssland och Kina har ett fördjupat samarbete rörande navigationssystem. Detta kommer att gagna hela den arktiska sjöfarten, exempelvis Nordostpassagen (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 79). 2017 deklarerade Kina och Ryssland att farleden formellt skulle ingå i BRI (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 78). Ryssland är beroende av de kinesiska investeringarna i ryska Arktis för infrastruktur såsom järnvägssystem som behövs för Nordostpassagen (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 75; Staalesen 2017). År 2021 meddelade Ryssland att de planerar att bygga en fiberoptisk kabel längs med Nordostpassagen för att kunna tillhandahålla god service, men då de inte klarade av finansieringen själva kommer det att genomföras tillsammans med Kina (Oldberg 2022 s. 11).

Sedan 2012 har man haft årliga möten länderna emellan rörande Arktis, ett forum där de samlar experter och sedan 2015 har man även haft möten på utrikesministernivå. 2019 skapades ett gemensamt forskningscentrum mellan Kina och Ryssland (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 31). Man har även genomfört gemensamma forsknings expedition (Koh 2020).

När det gäller militär teknologi har det skett ett skifte mellan länderna. Nu är inte Kina beroende av Ryssland utan man förlitar sig på sin egen framtagning av materiel, och Ryssland är den som importerar (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 69). Trots fortsatt militärt samarbete så förnekar länderna att de har eller kommer att ha en militär allians (US 2020 s. 135). Peking ser Ryssland som en viktig vaktfunktion för de kinesiska intressena i Arktis och Kreml ser Kina som en finansiär till viktiga projekt (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 31). Den ryske utrikesministern Sergey Lavrov har sagt att Kina är Rysslands strategiska partner i Arktis (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 82). Även om Kina är Rysslands främsta handelspartner nu, än mer efter den fullskaliga offensiven i Ukraina, så är Ryssland än mindre viktigt för Kina (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s. 4).

Det finns även exempel på deras misstänksamhet mot varandra. Kina har byggt flertalet moderna isbrytare och stödfartyg som kan användas i det arktiska området. Det gör att Kina inte längre kommer att behöva förlita sig på de ryska isbrytarna. Detta kommer att minska de ryska inkomsterna, men spara de kinesiska utgifterna (Oldberg 2022 s. 9). Ryssland kräver att man meddelar med 45 dagars förvarning för att använda Nordostpassagen, man skall då ha en rysk lots ombord och Kreml kan stoppa färden när som helst. Det kan göra att andra nationers närvaro minskar, men Kina och Ryssland uppmanar samtidigt till mer samverkan mellan företag som använder Nordostpassagen (US 2020 s. 133). Ryssland tar även ut en hög avgift för att färdas längs med Nordostpassagen vilket kan minska antalet fartyg (Oldberg 2022 s. 11).

I juni 2021 skrev Vladimir Putin under en lag som förbjuder att fartyg som är byggda utanför Ryssland inte får använda sig av Nordostpassagen om de inte byggdes innan lagen togs i kraft. Man gör det för att stärka den egna industrin, men det finns risker att detta faller tillbaka på dem själva eftersom trafiken längs med Nordostpassagen kan minska (Oldberg 2022 s. 9). Kina stöttar i byggandet av en hamn för djupgående i Arkhangelsk som kommer att kopplas ihop mot den ryska järnvägen. (Oldberg 2022 s. 9). Men Kreml är inte lika entusiastiska som ledningen i Arkhangelsk. (Almén & Weidacher Hsiung 2022 s 78).

Ryssland var misstänksamt till att Kina skulle få en observatörsstatus i Arktiska rådet, men länderna har gradvis därefter närmats sig varandra för att kunna samarbeta ihop även om det finns risk för att bli en motsättning mot de ryska värdena (Almén- Weidacher Hsiung 2022 s. 31; Bouléque 2022 s. 36). Men Ryssland är fortsatt tveksamma till Kinas självpåtagna roll som ”Near-Arctic state” (Bouléque 2022 s. 37).

7 Diskussion och slutsats

Nedan följer en diskussion med Nyes förklaringsmodell i centrum för att se om det handlar om soft och eller hard power i det arktiska området.

7.1 Arktis, en plats för både soft och hard power?

Kopplat till den huvudsakliga forskningsfrågan så har det presenterats i uppsatsen att Arktis är just en plats för både och soft power, men där aktörerna Kina och Ryssland har valt olika vägar. Både länderna har policyer och uttalade officiella ståndpunkter om deras arktiska intressen och de verkar båda aktivt i området.

7.2 Använder aktörerna soft och eller hard power?

Den första kompletterande forskningsfrågan var;

- Använder aktörerna Kina och Ryssland soft och eller hard power i det arktiska området?

Svaret är ja på ovanstående fråga. När Nyes tabell används presenteras följande utifrån det som redovisats i kapitel 6 avseende Arktis;

Tre typer av makt

	Beteende	Främsta värde	Regerings politik
Hard power Militär makt	Tvång Avskräckning RYSSLAND Skydd RYSSLAND	Hot Tvingar	Tvångsdiplomati Krig Allianser
Hard power Ekonomisk makt	Incitament KINA Tvång	Ekonomiska sanktioner	Hjälp, KINA Stöd, KINA Mutor Sanktioner
Soft power	Attraktion KINA Sätta agendan KINA	Värderingar KINA RYSSLAND Kultur KINA Policys KINA RYSSLAND Institutioner KINA RYSSLAND	Offentlig diplomati Bi- och multilateral diplomati KINA RYSSLAND

Tabell 3 (Nye 2021 s. 31)

Både Ryssland och Kina vill visa att de är globala makter som man ska räkna med. Aktören Kina har fokuserat på soft power i flera olika former och på olika nivåer. Det som presenterats är att Kina verkat i Arktis med mycket soft power ”for the human mankind” (China’s Arctic Policy 2018). De visar detta med både policys, arbeten inom Arktiska rådet och andra forum och samarbeten på olika nivåer. Den kinesiska uppfattningen om en ”Near-Arctic state”, har de tryckt i alla forum. Allt de gör är för att Kina vill verka för det goda, för forskningen, för klimatet, för all mänsklighet. De får med den inhemska befolkningen genom att göra kopplingar mot det traditionella och kulturella. I och med Kinas historik kan

soft power få det svårt att vinna gehör. Kina har satt ett stort ekonomiskt fotavtryck i Arktis. BRI projektet menar Kina ska gagna alla där alla deltagande länder har att vinna på att vara sammanslutna i BRI. Man gör det enligt Kina *för* de andra ländernas skull. Men uppsatsen har visat exempel på att det finns inofficiella dokument om att BRI; länderna blir hårt skuldsatta till Kina. Dess hard power har inte visat sig med säkerhet i Arktis, då det inte är känt om Kinas forskningsstationer och andra anläggningar kan verka militärt, utan en farhåga. Dock är landet under uppbyggnad och deras mål är att vara en global makt med världens största flotta. Byte av geografisk kontext kan ske fort då de till stor del redan har all materiel, men framförallt den kunskap de behöver för Arktis.

Ryssland har länge haft ett stort avtryck i Arktis och fortsätter med det. Med deras utbyggnad av militära anläggningar, som skett längs med hela den ryska norra kusten och på öar norr om fastlandet, visar man att det är viktigt att vara på plats i denna otillgängliga miljö. Detta dels för att kunna övervaka Nordostpassagen, både ur säkerhetsaspekt och för dess ekonomiska värden, men även för att kunna visa och verka med sin militära materiel. Ryssland har främst använt sig av hard power i form av militära medel. Ekonomiskt är man beroende av investeringar från andra. Sin hard power visar man både i doktriner, policys och i uttalanden från den högsta ledningen. När det kommer till rysk soft power är denna inte lika tydlig. Man vill i sina officiella uttalanden trycka på att man också har bra värderingar som man vill sprida, så som att värna om ursprungsbefolkning och den arktiska miljön. Men i och med Rysslands fullskaliga invasion av grannlandet Ukraina har man en lång väg att vandra för att med soft power kunna påverka andra.

7.3 Gemensamt åt samma håll?

Den andra kompletterande forskningsfrågan var;

- Strävar aktörerna Ryssland och Kina gemensamt åt samma håll i Arktis eller motarbetar de varandra?

Det som redovisats i uppsatsen är att de båda vill vara en global makt att räkna med. I och med kriget i Ukraina har Ryssland blivit tvingat att förlita sig på den kinesiska ekonomin, kanske än mer än vad de hade önskat. Om detta kan det vara för tidigt att säga något om. Men exempel har visat på att de båda länderna arbetar tillsammans för att göra Nordostpassagen attraktiv och farbar, men samtidigt har Ryssland satt in begränsande faktorer såsom skatt och krav på ryskbyggda fartyg. Men nu är Kina den ekonomiskt ledande makten. För att Nordostpassagen ska inbringa de intäkter man räknat med, och för att få upp naturtillgångarna krävs det stora investeringar, och där behövs Kina. Relationen mellan Kina och Ryssland är lika mycket tävlan sinsemellan och samarbete. Ryssland kan verka som grindvakt för Arktis och Kina samt den som öppnar Nordostpassagen. Det ligger i Kinas händer om hur farleden utvecklas (Boulégué 2022 s. 38).

7.4 Slutsats

Ryssland och Kina har likvärdig viljeinriktning för det Arktiska området, de vill båda vara en global makt att räkna med. Ryssland har främst använt sig av hard power och Kina har fokuserat på soft power i form av forskning och samarbeten. Rörande Kinas hard power i Arktis, så har dess ekonomiska makt har landet tryckt på att syftet är stödjande. Landets investeringar ska gagna alla.

8 Avslutning

Arktis, denna region i förändring på grund av klimatpåverkan, är en plats för både soft och hard power. Genom en komparativ studie har Kina och Ryssland jämförts och vägts var för sig samt tillsammans med utgångspunkt i Nyes begrepp, samt med kongruens där dessa teorier bedömt de olika ländernas agerande. I Arktis är Kina och Ryssland aktiva med soft och hard power. Där den förstnämnda aktören fokuserat på soft power i form av samarbeten och verksamhet som ska gagna det stora flertalet. Aktören Ryssland har visat viss soft power i form av policys och andra officiella dokument, men där hard power, militärmakt, har varit det överhängande verktyget.

8.1 Vägen fram

I framtiden kan man titta på hur Kinas och Rysslands soft och hard power har påverkats av kriget i Ukraina. Samt hur Kinas militära verksamhet i Sydkinesiska sjön påverkar landets arktiska intresse. Även andra länders aktiviteter i Arktis är av intresse, exempelvis USA, som hittills varit lågt profilerat.

9 Referenser

Alexeeva, Olga V- Lasserre, Frédéric, 2012, *The snow dragon: China's strategies in the Arctic*, China perspective <https://doi.org/10.4000/chinaperspectives.5958>

(Hämtdatum: 23-03-26)

Alexeeva, Olga V- Lasserre, Frédéric- Huang, Linyan, 2014, *Is China's interest for the Arctic driven by Arctic shipping potential?*

<https://doi.org/10.1080/10225706.2014.928785> (Hämtdatum:23-02-10)

Almén, Oscar- Weidacher Hsiung, Christopher, 2022, *China's economic influence in the Arctic region, the Nordic and Russian cases*, FOI-R—5326-SE

Andrén, Nils, 2013, *Säkerhetspolitik, Analyser och tillämpningar*, Upplaga 2, Nordstedts juridik AB Stockholm

Baylis, John- Smith, Steve- Owens, Patricia, 2008, *The globalization of world politics, an introduction to international relations*, Fourth Edition, Oxford University Press, New York

Bennett, Mia, 2011, *Russia, like other Arctic states, solidifies northern military presence*, <https://www.cryopolitics.com/2011/07/04/russia-arctic-states-solidifying-northern-military-presence/> (Hämtdatum 23-01-11)

Boulégué, Mathieu, 2022, *The militarization of Russian polar politics*, Research paper Russia and Eurasia programme June 2022, Chatham House

Brigham, Lawson W, 2017, *The Arctic waterway to Russia's economic future*, <https://www.wilsonquarterly.com/into-the-arctic/the-arctic-waterway-to-russias-economic-future> (Hämtdatum: 23-01-10)

Browne, Ryan, 2018, *Russia jammed GPS during major NATO military exercise with US troops* <https://amp.cnn.com/cnn/2018/11/18/politics/russia-nato-jamming/index.html> (Hämtdatum 23-04-18)

Bönke, Alexander, Norge på helspänn efter fler drönare, säkerhetspolisen tar över, *Aftonbladet* <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/onne90/rysk-man-gripen-for-dronarflygning-svalbard> (Hämtdatum 23-02-14)

Björnön <https://sv.wikipedia.org/wiki/Björnön> (Hämtdatum:23-02-14)

Blatter, Joachim - Haverland, Markus, 2012 *Designing case studies: explanatory approaches for small-N research*, New York, Palgrave Macmillan

China's Arctic policy, 2018, The State Council Information Office of the People's Republic of China

https://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2018/01/26/content_281476026660336.htm (Hämtdatum: 2023-02-14)

China's peaceful development, 2011, The State Council Information Office of the People's Republic of China (January 2011)

https://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2014/09/09/content_281474986284646.htm (Hämtdatum: 23-04-05)

Davidson, Helen, 2021, China owed \$ 385 bn including hidden debt from poorer nations, *The Guardian*, [China owed \\$385bn – including 'hidden debt' from poorer nations, says report | China | The Guardian](#) (Hämtdatum 23-04-17)

Den arktiska sidenvägen (2021) SVT Play, Februari 2023

Descamps, Maud, 2019, The Ice Silk road; Is China a "Near-Arctic State"? *Focus Asia Perspective & Analysis*, The institute for security & development policy

Dwyer III, William G, 2016, *China's Strategic Interests in the Arctic*, Army War College Review, Vol 2, No 2 May 2016

Dyndal, Gjert Lage, 2017, *50 years ago: The origins of NATO concerns about the threat of Russia strategic nuclear submarines*,

<https://www.nato.int/docu/review/articles/2017/03/24/50-years-ago-the-origins-of-nato-concerns-about-the-threat-of-russia-strategic-nuclear-submarines/index.html>

(Hämtdatum: 23-03-03)

Edney, Kingsley- Rosen, Stanely- Zhu, Ying, 2020, *Soft power with Chinese characteristics, China's campaign for hearts and minds*, New York, Routledge

Esaiasson, Peter- Gilljam, Mikael- Oscarsson, Henrik- Towns, Ann- Wägnerud, Lena, 2022. *Metodpraktikan, konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Upplaga 5:7, Stockholm, Wolters Kluver Sverige AB

FOI, 2022, *China and Russia- friends or enemies?* [China and Russia – Friends or enemies? - Totalförsvarets forskningsinstitut - FOI](#) (Hämtdatum: 23-01-11)

Granholt, Niklas 2021 *Too big not to care- USA: långsiktiga strategier för ett nytt Arktis* <https://www.foi.se/rest-api/report/FOI%20Memo%207519> (Hämtdatum 23-03-20)

Granholt, Niklas 2016, *Arktis under förändring- standardbilen utmanas*, FOI-R-4268-SE

Granholt, Niklas, 2011 *USA och Arktis, ett amerikanskt dilemma i väntläge?* FOI-R-3286-SE

Gustavsson, Jakob- Tallberg, Jonas (red),(2021), *Internationella relationer*, Upplaga 4, Lund Studentlitteratur AB

Guy, Emmanuel-Lasserre, Frédéric, 2016, *Commercial shipping in the Arctic: new perspectives, challenges and regulations* doi:10.1017/S0032247415001011

Ingesson, Tony. Huvudlärare metodkurs. Föreläsning Analysperspektiv 2023-02-06

Jacobsson, Karolina, 2010, *Havsens avsmältning i Arktis och dess effekter* [Microsoft Word - Kandidatuppsats.docx \(lu.se\)](#)

Khodachek, A.M, 2021, *Prospects of socio-economic development of the Arctic zone of the Russian Federation*, <https://doi.org/10.1051/e3sconf/20214701070>

Kjellén, Jonas, 2022, The Russian Northern Fleet and the (Re) militarisation of the Arctic, *Arctic Review on Law and Politics vol. 13*, 2022, pp. 34-52

Klimenko, Ekaterina, 2020, *Russia's new Arctic policy document signals continuity rather than change*, [Russia's new Arctic policy document signals continuity rather than change | SIPRI](#) (Hämtdatum 23-03-27)

Kofman, Michael- Fink, Anya- Gorenburg, Dimitri- Chesnut, Mary- Edmonds, Jeffery- Waller, Julian, 2021, *Russian Military Strategy, Core tenets and operational concepts*, [\(U\) Russian Military Strategy: Core Tenets and Operational Concepts \(cna.org\)](#) (Hämtdatum 23-03-27)

Koh, Swee Lean Collin, 2020, China's strategic interest in the Arctic goes beyond economics, *Defense news*, <https://defensenews.com/opinio/commentary/2020/05/11/chinas-strategic-interest-in-the-arctic-goes-beyond-economics/> (Hämtdatum 22-12-28)

Kossa, Martin, 2020, China's Arctic engagement: domestic actors and foreign policy, *Global Change, Peace & Security*, 32:1, 19-38, DOI:10.1080/14781158.2019.1648406

Landriault, Mathieu- Minard, Paul, 2015, *Does standing up for sovereignty pay off politically? Arctic military announcements and governing party support in Canada from 2006 to 2014* DOI:10.1177/0020702015619570

Li, Eric, 2018, *The rise and fall of soft power* [The Rise and Fall of Soft Power – Foreign Policy](#) (Hämtdatum 23-04-24)

Liu, Nengye, 2020, *China and one hundred years of the Svalbard treaty: Past, present and future* <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2020.104354>

Lentz, Carl, 2017, Kina vill vara med och utnyttja Arktis möjligheter *Utrikesmagasinet* <https://www.ui.se/utrikesmagasinet/analyser/2017/december/kina-visar-allt-storre-intresse-for-arktis/> (Hämtdatum: 2023-02-14)

Lim, Kong Soon, 2018, *China's Arctic policy & and the polar silk road vision*, [Kim Chinas Arctic Policy and the Polar Silk Road Vision.pdf \(tlu.ee\)](#) (hämtdatum 23-03-25)

Liu, Nengye, 2018, How has China shaped Arctic fisheries governance? Parsing China's role in the agreement to prevent unregulated high seas fisheries in the Central Arctic Ocean *The diplomat* <https://thedi diplomat.com/2018/06/how-has-china-shaped-arctic-fisheries-governance/> (Hämtdatum 23-01-10)

Mariia, Kobzeva, 2019, China's Arctic policy: present and future, *The polar journal*, 9:1, 94-112, DOI: 10.1080/2154896X.2019.1618558

Markowitz, Jonathan N., (2020) *Perils of plenty, Arctic resource competition and the return of the great game*, New York, Oxford University press

McKie, Robin, 2013, China's voyage of discovery to cross the less frozen north, *The Observer*, 18 augusti 2013

Melino, Matthew- Conley, Heather A- Bermudez Jr, Joseph S. ,2020, *The ice curtain, bringing transparency to the Arctic, hunting for Russia's newest military" treasures in the far north"* Center for strategic & international studies

Nielsen, Thomas, 2022 Arctic Council "in pause mode" as seven of eight members condemn war, *The Barents observer*, [Arctic Council "in pause mode" as seven of eight member states condemn war | The Independent Barents Observer \(thebarentsobserver.com\)](#) (Hämtdatum 23-04-06)

- Nikitina, Viktoriya, 2021, *The Arctic, Russia and coercion of navigation*, Arctic yearbook 2021
- Norum, Roger- Proctor, James (2018) *Svalbard, Spitsbergen, Jan Mayen, Franz Josef Land*, Edition 6 Bradt Travel Guides Ltd Bucks England
- Nycander, Svante (2009) *Liberalismens idéhistoria, frihet och modernitet*, Stockholm, SSN förlag
- Nye Jr, Joseph S, 2021, *Soft power, The means to success in world politics*, New York, Public affairs
- Nye Jr, Joseph S, 2013, *Hard, soft and smart power*
<https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199588862.013.0031>
- Nye Jr, Joseph S- Welch, David A- bearbetad av Bynander Fredrik, (2011) *Att förstå internationella konflikter*, Upplaga 8, Essex Pearson Education Limited
- Oldberg, Ingmar, 2022, *Russian in the Arctic: Ambitions and constraints*, The Swedish Institute of International Affairs
- Rudolfsson, Philip Därför ville Trump köpa loss Grönland – igen (2019) *SVT Nyheter*
[Därför ville Trump köpa loss Grönland – igen | SVT Nyheter](#) (Hämtdatum: 23-02-17)
- Schennerlein, Barbara, 2021, *The Russian settlements on Spitsbergen- history, current socio-economic status and challenges for the future development*
<https://doi.org/10.5194/polf-89-9-2021>
- Sergunin, Alexander- Konyshev, Valery, 2016, *Russian in the Arctic, Hard or soft power?* Stuttgart Ibidem- Verlag
- Seymour, Margaret, 2020, *The problem with soft power* [The Problem with Soft Power - Foreign Policy Research Institute \(fpri.org\)](#) (Hämtdatum 23-04-24)

Skuggkriget Avsnitt 1, 2023, Uppdrag granskning, SVT Play, April 2023

Staalesen, Atle, 2017, Nurmansk counts on Chinese investors, *The Independent Barents Observer*, <https://thebarentsobserver.com/en/industry-and-energy/2017/03/murmansk-counts-chinese-investors> (Hämtdatum:23-01-10)

Staalesen, Atle, 2019, Putin's new Arctic law paves way for biggest ever industrialization in ice north, *The Independent Barents Observer*, [Putin's new Arctic law paves way for biggest ever industrialization in icy north | The Independent Barents Observer \(thebarentsobserver.com\)](https://thebarentsobserver.com/en/industry-and-energy/2019/07/putin-s-new-arctic-law-paves-way-for-biggest-ever-industrialization-in-icy-north) (Hämtdatum:23-01-10)

Staalesen, Atle, 2020, Moscow adopts a 15- year grand plan for the Northern Sea Route, *The Independent Barents Observer*, [Moscow adopts a 15-year grand plan for the Northern Sea Route - ArcticToday](https://arctictoday.com/news/2020/03/moscow-adopts-a-15-year-grand-plan-for-the-northern-sea-route) (Hämtdatum23-03-27)

SVT Sapmi [Arktiska rådet har tryckt på pausknappen | SVT Nyheter](https://svt.se/nyheter/2023-04-06/arktiska-radet-har-tryckt-pa-pausknappen) (Hämtdatum 23-04-06)

Suprun, Mikhail, 2020, *The liberation of Northern Norway in Stalin's post-war strategy*, <https://doi.org/10.1080/13518046.2020.1756704>

Svalbardstraktatet 1920, [Traktat angående Spitsbergen \(Svalbardtraktaten\) - Lovdata](https://lovdata.no/dokument/NTN/1920/19200101) (Hämtdatum: 23-02-17)

Sörensen, Camilla T.N, 2018, *China as an Arctic Great Power, potential implications for Greenland and the Danish Realm*, Danish Defence Policy Brief February 2018, ISBN: 978-87-7147-231-8

The Economist [What is the Northern Sea Route? \(economist.com\)](https://www.economist.com/news/2023/05/16/what-is-the-northern-sea-route) (Hämtdatum: 23-05-16)

Thurén, Torsten, (2019) *Vetenskapsteori för nybörjare* (Upplaga 3) Stockholm, Liber AB

Todorov, Andrey, 2020, *Russia in maritime areas off Spitsbergen: Is it worth opening the Pandora's box?* <http://doi.org/10.1016/j.marpol.2020.104264>

Tonami, Aki, (2016) *Asian foreign policy in a changing Arctic, The diplomacy of economy and science at the new frontiers*, London, Pelgrave Macmillan

Trenin, Dmitri- Baev, Pavel K. 2010, *The Arctic, a view from Moscow*, Washington D.C., Carnegie Endowment for International Peace

United Nations Convention on the Law of the Sea, UNCLOS,
http://www.un.org/Depts/los/convention_agreements/convention_overview_convention.htm (Hämtdatum 23-03-20)

United States, 2013, *Coast Guard Arctic Strategy*

United States, 2020, *Military and security developments involving the People's Republic of China*, Annual report to congress

Vision for Maritime Cooperation under the Belt and Road Initiative, 2020, The State council the People's Republic of China

Weidacher Hsiung, Christopher, 2022, *China's perspective on Russia, Assessing how Beijing views and values its relationship with Moscow now and later*, FOI-R--5267—SE

Wikipedia [Political Map of the Arctic.pdf \(wikimedia.org\)](#) (Hämtadtum 23-04-19)

Wikström, Tobias, (2019) Underskatta inte Trump, Grönland har aldrig varit så hett, *Dagens industri*, <https://www.di.se/ledare/underskatta-inte-trump-gronland-har-aldrig- varit-sa-hett> (Hämtdatum 23-03-20)

Wilson, Ernest J, 2008, *Hard power, Soft power, Smart power*,
<https://www.jstor.org/stable/25097997>

[The Arctic Council | Arctic Council \(arctic-council.org\)](#) (Hämtdatum 23-04-06)

www.brixsweden.org/vad_ar_bri/?lang=sv (hämtdatum 23-03-07)

Xinmin, Ma, 2018, *China's Arctic policy on the basis of international law; Identification, goals, principles and positions*, Marine Policy,
<https://doi.org/10.1016/j.marpol.2018.11.027>

Yilmaz, Serafettin, 2020, *Disputes in the South China Sea: Does the Arctic Council offer a viable regional governance model?* DOI: 10.1111/aspp.12620

Yun, Jiwon, 2021, Russia's Arctic military strategy and its implications in the post-cold war era, *The Korean Journal of Defense Analysis*, vol. 33, No. 2, June 2021, 297-311 DOI:<https://doi.org/10.22883/kjda.2021.33.2.006>

Åtland, Kristian, 2011, *Russia's armed forces and the Arctic: all quite on the northern front?* DOI 10.1080/13523260.2011.590354